

Az áprilisi Tiszatáj Számvetések után

Interjú dr. Somogyi Ferencel a járás mezőgazdaságáról

A szomszédos szocialista országok mai irodalma címmel rendezett nemrég Szegeden, a TIT Irodalmi Választmány és Csongrád megyei szervezete, valamint a JATE II. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszéke országos konferenciát, melynek teljes anyagát közli a folyóirat emelt terjedelmű új száma. Közécski Béla a szomszédos szocialista országok és a világirodalom kapcsolatát, Niederhauser Emil a nemzeti identitás kelet-európai problémáit elemzi. Fried István a térség irodalmának összehasonlító kutatásáról, a komparatiztika módszereiről értekezik.

A főreferátumokat követő kiselőadásokból a környező országok irodalmának körképe bontakozik ki. Bors-Kálmán Béla a román regény változásairól, Zirkuli Péter a líráról ad áttekintést. S. Benedek András a mai ukrán próza stílusról és tematikájáról, Balla Gyula az ukrán „új hullám” lírájáról mutatja be. „Nézetem szerint nekünk elsősorban az előítéletek tartalmát és szerkesztését kell megismernünk. E nélkül félrebeszélés bármilyen közlekedésről szólni. E nélkül sohasem leszünk képesek megérteni szomszédaink irodalmát.” — Kiss Gy. Csabának a szlovák történelmi esszé (elsősorban Minácz munkásságát) tárgyaló cikkéből idéztük ezeket a tanulságos mondatokat. Béla István a fiatal szlovák prózaírók — olykor problémáktól sem mentes — műveiről szól. A délszláv irodalmakkal három tanulmány is foglalkozik. Lőkös István a szerb próza kiválóságáról, Danilo Kišről ad portrévázlatot. Milosevits Péter a horvát próza „farmernadrágosnak” nevezett irányzatát jellemzi. Információban gazdag Gállos Orsolya munkája (A mai szlovén próza néhány jellemző alkotása). A hozzávalások közül a Käfer Istvánét közli a lap. A kerékasszál-beszélgetésen a felkért hozzászólók (Domokos János, E. Fehér Pál, Lator László,

Tóth Gyula és Vörös László) azt vizsgálták, hogy az említett országok irodalma hogyan van jelen a magyar kulturális életben — a könyvkiadásban, a napilapokban, a folyóiratokban és a könyvtárak munkájában.

Baka István két új versét ismerheti meg az olvasó az áprilisi Tiszatájban, s ennek a gondolat- és formagazdag lírának a titkaira vet fényt Pintér Lajos szép esszéje. Pintér a teljes magyar irodalom szémszögéből tartja jelentős költőnek Bakát. Csorba Győző, Agh István, Simai Mihály, Kalász László és Hévízi Ottó versei mellett megjelent Balogh Edgár Igaz történetek című jegyzetfüzére, melyben közéleti emberek epizódjerepében tűnnek föl, az anekdota műfaji szabályai szerint.

Sorozatában Tóth Béla olyan Tisza menti falvakról ad emlékeztető képet, mint Benk, Mezőladány, Újkenéz, Tiszadány, Aranyosapáti. — A Tanulmány rovatban Vasy Géza Kormos István költői pályájának első szakaszát elemzi. — A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának két tagja is hetvenöt évvel ezelőtt született. Buday Györgyöt, a Londonban élő világhírű festszót Lengyel András ismeretlen dokumentumokat fősorakoztató tanulmányával (Buday György és Kós Károly — az Erdélyi Szépművészeti Társaság történetéhez) közölte a folyóirat. (Az áprilisi Tiszatáj Budapesti Művészeti Illusztrálójak.) A szintén hetvenöt éve született Hont Ferencre Csaplár Ferenc emlékezik, s érdekes részleteket közöl a nagy színjátszó naplójából.

Ebben az évben harmadszor rendezik meg Sepsiszentgyörgyön a romániai nemzetiségi színtársulatok találkozóját. Ebből az alkalmából Sütő András és Farkas Árpád írásait közli a lap, valamint Ablonczy László beszélgetéseit Sylvestor Lajossal, a szentgyörgyi Állami Magyar Színház igazgatójával és Seprődi Kiss Attila rendezővel.

Bélyeggyűjtőknek

Április 12-ig Szolnokon rendezik meg a 20. Országos Ifjúsági Bélyegkiállítás, valamint a 6. Országos Ifjúsági Filatelista Vetélkedő döntőjét. A nagyszabású rendezvényen többféle emlékbélyegzés, emléklap, alkalmi levelezőlap várja az érdeklődőket. A megnyitás napján, április 2-án került forgalomba az 1982-es évi ifjúsági bélyeg 4+2 forint értékben. A felár az ifjúsági bélyeggyűjtés támogatását szolgálja. A bélyeg teniszütőt ábrázol teniszlabdával, melyben „E” betűt láthatunk. A felírat: Ifjúsági Tenisz Európa-bajnokság Budapest, 1982.

A hatodik Országos Ifjúsági Filatelista Vetélkedő szolnoki döntőjében részt vesznek a dél-magyarországi elődöntőn sikeresen szerepelt szegedi fiatalok is. A Békéscsabán megtartott izgalmas területi elődöntőn az úttörő korosztályban a szegedi Balázs Béla Úttörőház bélyeggyűjtőköriének csapata az első helyen végzett. A győztes csapat tagjai: Gajdács Zoltán, Hansel Miklós és Horváth Ferenc. (Szakkörvezető: Alaxai István.) A középszintű versenyében a Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola Deák Rita, Pakó Attila és Toronykővy Márta összetételű csapata a második helyet szerezte meg. (Szakkörvezető: Moyzes Károly).

Október közepén az ODESZ-FIL kiállítás keretében belül rendezik meg Odesszában az ötödik Odessza-Szegedi bélyegkiállítást. A rangos ren-

dezvényen nyolc szegedi bélyeggyűjtő — köztük két ifjúsági — mutatja be a kiállításra összeállított anyagát.

A Postaügyi Világszervezet (UPU) tagjainak száma 163-ra emelkedett. Az 1874-ben alakult szervezet, mely 1947 óta az ENSZ szakosított szerve is, a közelmúltban vette fel tagjai sorába Grenadát, St. Vincentet és Tuvalut. Az eseményről ezek az országok bélyeg kiadásával emlékeztek meg.

Deák Endre

Családi ház értékesítése

Tavaly költözött a városba M. F. olvasónk. Falusi házat, ahol előzőleg laktak, még nem tudta eladni, pedig lenn rá vevő, ha hitelt kaphatna hozzá. Azt hallotta, erre van lehetőség, ha a tanács segít. A rendelkezést nem ismeri, ezért tájékoztatást kér.

Általában a személyi tulajdonú családi házak adásvétele magánforgalomban történik. Előfordul, különösen kisebb községekben, hogy a megüresedő családi házak nem találják a vevőt, noha vannak helyben is lakásgondok. Ezen a helyzeten változtat a múlt évben megjelent minisztertanácsai rendelet, amely lehetővé teszi, hogy üresen álló

családi házakat a tanács közreműködésével értékesítsék és a vevők a vásárláshoz kedvező hitelt kapjanak. A rendelkezés szerint a tanácsok értékesítésre csak allampolgárok tulajdonában levő olyan családi házakat fogadhatnak el, amely a község belterületén fekszik, rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas, és előreláthatólag 25 évig fenn tartható, legalább fél éve üresen áll, tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásban rendezett, teher-, per- és igénymentes.

Az épületre a vevőt a helyi tanács végrehajtó bizottsága határozattal jelöli ki. Ez csak olyan személy lehet, aki helybéli lakos, leg-

Volttá képpen a mezőgazdaság számára már itt az új esztendő — mégsem haszontalan visszapillantani a közelmúltba. Dr. Somogyi Ferencel, az MSZMP szegedi járási bizottságának első titkárával a térszervezetek múlt évi eredményeit tekintettük át kérdések alapján.

● A termelőszövetkezetek múlt évi munkájának mérlegét a mozgalom demokratikus fórumain értékelték a tél végén. Milyen általános tapasztalatok születtek? Mit haladt a termelőszövetkezetek gazdálkodása?

— A járás huszonhárom termelőszövetkezetében és hét szakszövetkezetében a közelmúltban alapos, mindenre kiterjedő, demokratikus eszmecsere zajlott le a térszervezetek múlt évi munkájáról és eredményeiről. A mérlegképzés igazán kollektív volt, még a szövetkezeti nyugdíjasok is figyelemmel és aktívítással kísérték, s nem is ragadtak meg csupán az értékelésnél: javaslatokkal, elgondolásokkal járultak hozzá az idei munka tervezéséhez. Elsősorban szövetkezeti küldöttgyűléseken volt ebben vita, és érdeklődés — a közgyűlések már inkább az egybe tartozást, a párt és a kormány gazdaságpolitikájával való egyetértést és a megvalósításhoz szükséges készséget fejezték ki. Politikailag igen kedvező légkör és tenniakarás volt jellemző.

— Úgy tapasztaltuk, hogy a járási termelőszövetkezetek gazdálkodását pozitívan befolyásolták a gazdaság szerkezetében bekövetkezett általános tendenciák. Rugalmas szerkezetváltozásra rendezkedtek be szövetkezetünk, melynek keretében kedvezően alakult például a növénytermesztés és az állattenyésztés aránya, s erősödött tavaly a melléküzemágak munkája. Jobb az áruértékesítés is. Közel százmillió forintos termelési-erősítést okoztak a természeti körülmények — de pótlására megfelelő és gyors termelési intézkedésekkel válaszoltak. Ezt a pozitív szemléletváltozást vezetés és tagság magatartásán, reagálásain egyaránt mérhették.

— Hozzá tartozik a gazdasági év jellemzőihez, hogy a minőség javítására és a hatékonyságra törekvés is erőteljesebb volt: a termelésben a technológiai fegyelem erősödött, és a megtermelt áru tárolása, feldolgozása és értékesítése körüli gondosság is fokozódott. Mindez együttesen nagyobb árbevétellel járult hozzá a táradozást. Ennek követ-

kezmenye, hogy az élelmi-szeriparnak átadott termék nagyobb hányada volt exportképes, de a közvetlen export aránya is növekedett, leginkább az alma és a burgonya esetében.

— A természeti hátrányok egyensúlyozására a gazdaságok elsősorban az állattenyésztésben keresték a lehetőségeket, mégpedig sikeresen: a hozamok növelése, a költségek csökkentése elegendő kárpótlást jelentett.

— Az általános tendencia természetesen nem takarhatja el az olyan gondokat, hogy néhány szövetkezetben — ahol a gazdálkodás színvonalára és az eredményességre alacsony — a termelési ütem megmaradt a költség-növekedés, máshol viszont a termelési eredmények ugyan megfelelően növekedtek, de a minőség és a hatékonyság dolgában nem következett be kedvező változás, így az árbevétel alacsony maradt. Nehezítette a gazdálkodást időnként anyag- és alkatrészellátási gond is (főleg a műszaki park üzemeltetésében), s a szerződéses kapcsolatokban is sok ellentmondás, konfliktus fölfakadt.

— A járás gazdasága tavaly mindezzel együtt megfelelően fejlődött, hiszen a térszek árbevétele és nyereség-szintje jóval az előző esztendő fölött állt. A nyereség közel 34 százalékkal emelkedett.

● Jók és gyengék, erősek és segítségre szorulóak — közeledik-e egymáshoz ez a két véglet?

— Alapos vizsgálatok meg erősítették, hogy az ötödik ötéves terv során a gyenge adottságú térszek egy része, különböző okok miatt alacsony hatékonysággal gazdálkodott — egy részük viszont, mintegy bizonyításképpen, tartósan stabilan és eredményesen működik, fejlődik. A differenciálódás a gazdálkodás minden ízében érezeti hatását, de legszembetűnőbb a beruházásban, a fejlesztés lehetőségeiben, a személyi jövedelemben, az élet- és munkakörülmények alakulásában, a szakember-ellátottságban és a munkafegyelemben mérhető.

— Mi ennek az oka? Az eltérő körülmények között gazdálkodó, és fejlettségben is eltérő gazdaságok nem voltak képesek egyformán alkalmazkodni a változó feltételekhez. Az alacsony hatékonysággal gazdálkodók egyre inkább lemaradtak, a jobb felgyorsultan fejlődtek. A differenciálódásban új jelenség, hogy az nem annyira a személyi jövedelem nagy különbségében, mint inkább a termelési fejlesztésnek eltérő lehetőségeiben alakult ki. Objektíve is mérhető ez. A 100 forint ráfordítással elérhető jövedelem nagyságát mérve három tipikus csoport határozható meg a járás szövetkezeti mozgalmában. Tizenegy szövetkezetünk (48 százalék) hat forint, vagy az alatti jövedelmet termel ilyen ráfordítással; négy (17 százalék) 6–12 forintot; nyolc pedig (35 százalék) tizenkét forint fölött. Van három olyan gazdaság is, amelyben ez a mutató meghaladja a húsz forintot. Ez pedig nem mindig párhuzamos a földterítéssel. A járási átlagos aranykorona értéknek lényegesen fölül áll például a deszki Maros és a dóci Virágzó Tsz — mégsem hoz olyan értéket, mint az átlagos vagy gyengébb földeken gazdálkodó forráskúti Haladás vagy a pusztamérgesi Rizling Tsz. Az ok kézenfekvő: a gazdálkodás eredményessége szoros összefüggésben van a vezetési színvonalal; a fejlettebb termelési struktúrák iránti érzékenységgel. Pöleg ilyen okok miatt az elmúlt öt évben a járás hat közös gazdaságában váltották le teljesen, vagy részlegesen a vezető szakembereket.

— A gondok halmozódnak is. Nincs elegendő eszköz — ezért kevesebb állami támogatást tudnak igénybe venni; nagy volt a hitelállomány — a fejlesztési lehetőségek tovább szűkültek; az eredmény gyengesége miatt nagy volt a szakember-fluktuáció.

— A járási pártbizottság álláspontja szerint ezeknek a gondokkal küzdő szövetkezeteknek a fejlődésével fokozottan törődni kell. Elsősorban arra ösztönözzük őket, hogy jobban éljenek a gazdasági szabályozók adta lehetőségekkel, s beruházásban törekedjenek más szektorokból eszközöket szerezni, s kihasználják az együttműködés, a társulás lehetőségeit. Elhárításuk a csoportos szakember-erősítés lehetőségével is.

● Milyen a vezetés szelleme, erkölce, szakmai felkészültsége a járás térszekiben?

— A szövetkezeti vezetők döntő többsége megfelel a hármas követelmény elvének. Tavaly a vezetők mozgása alacsonyabb volt az előző évinél, amikor is egy-egy részük kicserélődött. Most inkább a nyugdíjazás miatti váltás jellemző. Kedvező jelenség, hogy a szövetkezeti vezetők belső igényből is szükségesnek tartják szakmai — ezen belül főleg közgazdasági — és politikai felkészültségük fokozását. Kellő érdeklődéssel kísérik a termelési rendszerek tapasztalatait is, és ismereteik közvetlen hasznosítására törekednek. Kezdeményezőkedvű nőtt, értelmes kockázatra nagyobb a hajlandóságuk. Új fajták ki-

próbálása a homokon (a mórakalmi Homokkultúra-ban például dupla átlagtermett hozott egy lengyel rozsfajta); a takarmányszála bővítésére (a csengelei térszekben az olajretek jelent meg jó hozammal, és értékes beltartalommal) — a vállalkozókedv egy-egy bizonyítéka.

— Helyenként azonban találkoztunk befeléfordulással is. Leginkább ilyen gazdaságokban jellemző, hogy a termelési és gazdálkodási problémák fölhalmozódnak, s külső segítségtől remélnék lendületet. Az ilyen vezetői magatartás rendszerint együttjár a termelési színvonal alacsonyásával, a kibontakozás lehetőségének romantikus elképzeléseivel. Ilyen esetekben soron kívül igyekezzünk az állami szervekkel egyetértésben feltárni a hibákat, és javaslatokat tenni, inspirációkat adni a kibontakozáshoz. Ahol nem látjuk ennek eredményét, kezdeményezzük a vezetői munkájának felülvizsgálatát, esetenként a vezetés cseréjét is. A rúzsai Napsugárban például ehhez az eszközöz kellett folyamodni.

● Elégséges-e a térszek alkalmazkodóképessége, rugalmassága a gazdaságpolitika, a népgazdasági helyzet elvárásainak teljesítéséhez?

— A gyors és rugalmas alkalmazkodás nyomvonalai a járásban is tettenérhetőek. A gabonaprogram keretében mintegy ezer hektárral több búzát vetettek a járási gazdaságok, a homoki kukoricavetés területén viszont erőteljesen csökkentették. El a törekvés a nagyobb hozamú, értékesebb fajták elterjesztésére, a legelőgazdálkodás javítására, a juhtenyésztés ésszerű szervezésére, a baromfi- és nyulatenyésztés igény szerinti növelésére. A szakszervezetek is kezdik komolyan előkészíteni az állattenyésztési ágazat megteremtését (legszembetűnőbb példaként ezt Domaszék). Foglalkoznak a gázra és olajra meddő fűrészek terméleenergiájának jobb kihasználásával. Javultak a háztáji gazdaságok integrálásának feltételei (több a tápból, javultak a tanyai felvásárlás lehetőségei, nagyobb a sertésnevelési kedv.

— Néhány szövetkezet viszont késlekedik a szőlő- és gyümölcsletelepítési program arányosan időszerű részének végrehajtásával. Idén 250 hektár szőlő és ugyanannyi gyümölcsös telepítése lenne időszerű — ezzel szemben jórészt forráshiányra apellálva 150 hektár szőlő és 40 hektár gyümölcsös telepítésével kell talán beérnünk igaz, a szabályozó rendszer nemigen kedvez most az eféle vállalkozásnak.

● A tavasz viszont már a mezőgazdaság új évéről üzen, Milyen jegyben kezdődik ez az esztendő a földeken?

— Az elmúlt napokban a kedvező időjárás hatására felélénkült a határ, a szövetkezetekben és a háztáji gazdaságokban jókedvvel, bizakodva dolgoznak az emberek. Szerencsére a kemény tél nem tizedelte meg a gabonát, és a gyümölcsösök ígéreteit. A tavaszi árpa vetését jórészt befejezték a gazdaságok, a korai burgonya ültetésével szinte végezték, a gyümölcsösökben a lemosó permetezést elvégezték, a metszés jól halad. Szép tavasz, talán szép nyár és dús őszi ígérkezik a mezőgazdaságnak.

Sz. S. I.

